

УТВЪРДИЛ: /П/

ДАТА: 10.04.2025 г.

ПРОФ. Д-Р ДОБРОМИР ДИМИТРОВ, ДМ
РЕКТОР НА МУ - ПЛЕВЕН

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ

ДЕТСКА ПСИХИАТРИЯ

2025 г.

1. Въведение

1.1 Наименование на специалността: **Детска психиатрия**

1.2 Дефиниция на специалността: Детската психиатрия е медицинска дисциплина за изследване, диагноза, лечение и превенция на психичните разстройства при деца и юноши.

1.3 Професионална квалификация на лицата, които имат право да се обучават по специалността: „**лекар**“

1.4 Продължителност на обучението: **4 (четири) години**

2. Учебен план (наименование на модулите/разделите и тяхната продължителност)

Теоретичното обучение включва 8 академични часа дневно, а практическото обучение се провежда на пълен работен ден.

Раздел/модул	Продължителност (в месеци)
Теоретично обучение Теми: Психопатология на развитието. Невробиологични аспекти на развитието. Психично развитие. Нозология и класификации в детската психиатрия. 1. Генетични, неврофизиологични и психоендокринологични аспекти на развитието 2. Невроизобразителни техники 3. Основни теории за психичното развитие 3.1. На привързаността 3.2. Когнитивно развитие 3.3. Психоаналитични теории 3.4. Темперамент 4. Развитие на когнитивни функции – внимание, перцепция, памет 5. Комуникативно развитие, развитие на играта 6. Фази на развитието – кърмаческа и ранна детска възраст, училищна възраст, юношеска възраст 7. Основни теории, свързани със семейството и семейния жизнен цикъл 8. Развитие на психопатологичните симптоми – (психотични) - детство, юношество, възрастен. 9. Развитие на психопатологични симптоми – (непсихотични) детство, юношество, възрастен. 10. Етиологични фактори 10.1. Генетични фактори 10.2. Придобити мозъчни нарушения 10.3. Сепарация и депривация 10.4. Мултипроблемни семейства 11. Епидемиология на детските и юношеските психични разстройства. 12. Нозология и класификация в психиатрията и детската психиатрия. 12.1. МКБ-10 12.2. DSM-IV-TR	1

12.3. Принципи и проблеми на психиатричната класификация

Клинични методи на изследване в детската психиатрия. Психологични изследвания. Общомедицински инструментални и параклинични изследвания.

1. Психологични изследвания в детската психиатрия
2. Изследвания на речта и езика (логопедични изследвания) в детската психиатрия
3. Инструментални и параклинични методи на изследване

Разстройства на развитието. Генерализирани разстройства на развитието. Специфични разстройства на развитието. Интелектуални дефицити (умствена изостаналост).

1. Разстройства на психичното развитие – разстройства от аутистичния спектър
2. Разстройства на психичното развитие – специфични разстройства на развитието
3. Умствена изостаналост

Емоционални и поведенчески разстройства. Хиперкинетични разстройства /ADHD/.

1. Разстройства на поведението – Хиперкинетични разстройства /ADHD/
2. Разстройство на поведението – поведенчески разстройства, опозиционно разстройство

Обсесивно-компулсивно разстройство и тревожност в детска и юношеска възраст.

1. Тревожни разстройства – сепарационно разстройство, генерализирано тревожно разстройство, фобийни разстройства
2. Obsесивно-компулсивно разстройство
3. Посттравматично стресово разстройство (PTSD)

Разстройства, свързани със соматични заболявания и стрес при деца. Дисоциативни и соматоформни разстройства.

1. Дисоциативни и соматоформни разстройства
2. Елиминативни разстройства
3. Тикови разстройства
4. Разстройство на половия идентитет

Психотични разстройства в детска и юношеска възраст.

1. Шизофрения в детска и юношеска възраст
2. Афективни разстройства в детска и юношеска възраст

Разстройства на социалното функциониране. Разстройство на привързаност. Адаптациялни разстройства. Себеувреждащи и себенараняващи поведения.

1. Суицидно поведение при деца и юноши
2. Разстройства на съня
3. Адаптациялни разстройства

Хранителни разстройства. Злоупотреба с психоактивни вещества.

1. Хранителни разстройства при деца и юноши
2. Зависимости и злоупотреба с психоактивни вещества
3. Психотерапевтични и психосоциални интервенции в детската психиатрия
 - 3.1 Индивидуална терапия
 - 3.2 Семейна терапия

3.3 <i>Групова терапия</i> 3.4 <i>Основни ориентации в психотерапията – динамична, системна, поведенческа, когнитивно-поведенческа</i> 3.5 <i>Консултиране на родители</i> 3.6 <i>Родителски тренинг</i> Медикаментозна терапия. Особености на фармакокинетиката при деца и юноши. Принципи на психофармакотерапията. 1. <i>Медикаментозна терапия в детската психиатрия</i> 1.1 <i>Особености на фармакокинетиката при деца и юноши</i> 1.2 <i>Принципи на психофармакотерапията</i> 1.3 <i>Основни групи психофармакологични медикаменти с употреба при деца и юноши</i> 1.4 <i>Психофармакотерапия при отделни психични разстройства при деца и юноши</i> Психотерапевтични интервенции при деца и юноши – индивидуална, фамилна, групова терапия Психосоциални интервенции в детската психиатрия – консултиране на родители (съветване), родителски тренинг, кризисни интервенции в детска и юношеска възраст Лиезон психиатрия в детството. Особености на боледуването при деца. Детският психиатър като консултант. Превенция и профилактика. 1. <i>Детският психиатър като консултант и експерт, работа в общността</i> 1.1 <i>Детска психиатрична консултация в педиатрията и педиатричните специалности</i> 1.1.1 <i>Психиатрични и психологични аспекти на боледуването</i> 1.1.2 <i>Соматични нарушения вследствие на negliжиране или злоупотреба с дете</i> 1.1.3 <i>Психиатрични аспекти при педиатрични заболявания</i> 1.1.4 <i>Консултиране във връзка с обучителни проблеми и отношения със системата на образованието</i> 1.2. <i>Настоящото законодателство и неговото приложение в системата на здравеопазването, социалните служби и службите, грижещи се за децата и инвалидите Принципи и организация на детската психиатрия – континуум от грижи, системи от грижи.</i> Неглижиране и насилие над деца и юноши. Психични нарушения и дългосрочни последствия. Детският психиатър като експерт. Детска съдебна психиатрия. 1. <i>Детският психиатър като експерт и свидетел в съда</i> 2. <i>Консултиране на социални служби</i>	
Практическо обучение, разпределено в следните модули:	Общо 47
Модул Обща психиатрия*, който включва: Базисни умения Клиничен опит болнично лечение	12 6 6

Модул Детска психиатрия*, който включва:	31
Консултативни и дневно-стационарни програми	19
Клиничен опит болнично лечение	12
1. Интервю и психичен статус – 12 случая, от които:	
1.1. на деца до 3 години – 3	
1.2. на деца от 3 до 7 години – 3	
1.3. Деца в начална училищна възраст - 3	
1.4. на юноша – 3	
2. Формулиране на случай, водене на случай и проследяване:	
2.1. Разстройства на развитието	
2.2. Умствено изоставане	
2.3. Разстройства на поведението	
2.4. Емоционални разстройства	
2.5. Разстройства на хранителното поведение	
2.6. Психотични разстройства	
2.7. Тикове или разстройство на говора	
Модул Консултативна-лиезон детска психиатрия, който включва:	4
Детска неврология*	2
Детски болести – включва кърмаческо психично здраве и психиатрия на ранната възраст *	2
Общо:	48 месеца (4 години)

*Провежда се в база за обучение съответно по Психиатрия, Детска психиатрия, Детска неврология и Педиатрия.

13. Минимален задължителен брой практически дейности

Минимален брой случаи** според възрастовите етапи на детството и юношеството от 0 до 18 г.	Брой
• деца до 3 г.	3
• 3-7 г.	3
• Начална училищна възраст	3
• Юноши	3

** Тези случаи се представят в писмен вид, след като са проучени подробно, проследени са във времето и специалистът е направил литературен преглед на основния проблем.

14. Задължителни колоквиуми

1. Афективни разстройства
2. Психози – остри и хронични
3. Психопатология на развитието, разстройства на психичното развитие (генерализирани, специфични и др.)
4. Емоционални и поведенчески разстройства в детска и юношеска възраст

5. Психотични разстройства в детска и юношеска възраст
6. Терапевтични интервенции – медикаментозна терапия при деца
7. Терапевтични интервенции – психотерапевтични и психосоциални подходи
8. Рисково поведение на деца и юноши, спешни състояния в детската психиатрия, колаборация с други сектори

Колоквиуми 1. Афективни разстройства и 2. Психози – остри и хронични са в рамките на обучението по модул Обща психиатрия, а останалите колоквиуми са в рамките на обучението по модул Детска психиатрия.

15. Знания, умения и компетентности, които специализантът следва да придобие

Професионалната идентичност на детския психиатър се изгражда както в непосредствената работа с деца, юноши и техните семейства, така и в колаборацията с други професионалисти и институции, които имат отношение към детското здраве, психичното развитие и благополучие. По време на обучението специализантите следва да придобият знания, умения и компетентности, както следва:

- да познават задълбочено научно доказаните теории и концепции за възникването, психопатологията и клиниката на психичните разстройства във възрастта от 0 до 18г.;
- да имат умения за диагностициране чрез интервю с родителите и психиатрично изследване на детето в различни възрасти. Да използват адекватно соматични прегледи, инструментални и лабораторни изследвания;
- да имат умения и компетентност да прогнозират хода и протичането на психопатологичните прояви през следващите възрастови периоди;
- да познават актуалните данни за разпространението на психичните разстройства при деца и юноши, както и техните културални, контекстуални и възрастови особености;
- да могат да използват компетентно психофармакологични медикаменти или други биологични методи, приложими при деца и юноши;
- да имат психотерапевтични умения и компетентност за психотерапевтични интервенции и терапевтично съветване, консултиране и тренинг на родителите и детето;
- да познават организацията и обхвата на програмите за обслужване на деца и юноши в педиатричните медицински специалности, както и на немедицинските услуги и дейности (социални и образователни услуги и услугите, осигурени от НПО);
- да познават законите с отношение към детството и изискванията за спазване за човешките права;
- да познават международните приетите договори и конвенции относно правата на децата;
- да развият компетентност да изготвят съдебно-психиатрични експертизи,

експертни становища и препоръки за социални служби и образователни институции;

- да познават научната литература и актуалните научни постижения, както в медицината, така и в психологията и социалните науки;
- да развият разбиране и базални умения за научно-изследователски дейности;
- умение за работа и ръководене на мултидисциплинарен клиничен екип;
- умения за постигане на пълноценно сътрудничество, кооперативност и поддържане на двустранен диалог и доверие с родителите;
- умения за разпознаване на ситуация на криза (индивидуална, семейна, в по-широкото обкръжение на детето) и умения за прилагане на кризисни интервенции;
- умения за компетентно дефиниране на най-добрия интерес на детето и отстояването му пред неговото обкръжение (вкл. родителите) и институциите;
- добро познаване на международно приетите стандарти, правилата на добрата клинична практика и етичните норми на практикуване на детската психиатрия в различен контекст.

16. Конспект за държавен изпит за специалност

ОБЩА ЧАСТ

1. Психично развитие. Развиейна психопатология – континуитет и дисконтинуитет
2. Биологично развитие и биопсихосоциален модел
3. Психопатология в кърмаческа и ранна детска възраст
4. Психопатология в училищна възраст
5. Психопатология в юношеска възраст
6. Епидемиология на детските и юношески психични разстройства
7. Методи на изследване в детската психиатрия – клинични и параклинични
8. Особености на психиатричното изследване на дете от предучилищна, училищна и юношеска възраст
9. Мултидисциплинарна оценка в детската психиатрия
10. Диагноза, оценка и формулиране на случая в детската психиатрия
11. Нозология и класификации в детската психиатрия

СПЕЦИАЛНА ЧАСТ

12. Разстройства на психичното развитие – умствена изостаналост
13. Разстройства от аутистичния спектър
14. Специфични разстройства на развитието
15. Разстройства на поведението – ADHD, HKD, опозиционно разстройство, поведенческо разстройство. Проблемно поведение в предучилищна възраст.
16. Тревожни разстройства в детска и юношеска възраст
17. Соматоформни и дисоциативни разстройства в детска и юношеска възраст
18. Разстройства на половия идентитет в детска и юношеска възраст
19. Тикови разстройства. Трихотиломания.
20. Елиминативни разстройства
21. Разстройства на хранителното поведение при юноши и деца
22. Деструктивно и суицидно поведение при юноши и деца – оценка на риска и интервенции
23. Психичен „травматизъм” при деца и юноши. Психични разстройства, свързани с травматизъм. Интервенции
24. Шизофрения при юноши и деца
25. Разстройства на настроението при юноши и деца
26. Насилие и злоупотреба с деца – оценка на риска и интервенции

27. Рискови фактори, протективни фактори, житейски събития и ситуации от значение за детското психично здраве
28. Консултиране, съветване на родители и кризисни интервенции в детската психиатрия. Спешни състояния в детската психиатрия.
29. Психофармакотерапия и биологично ориентирани интервенции в детската психиатрия
30. Психотерапия и психосоциални интервенции в детската психиатрия
31. Експертна дейност в детската психиатрия. Съдебно-психиатрични аспекти на детската психиатрия.
32. Детска психиатрия-етични и деонтологични аспекти
33. Превенция в детската психиатрия и промоция на детското психично здраве
34. Детската психиатрия в системата за здравни грижи и в системите от грижи за деца и юноши. Системи и нива на грижи /континуум от грижи/ в детската психиатрия.
35. Детската психиатрия в общността – колаборация с образователни, социални, съдебни, полицейски институции, НПО, лиезон-детска психиатрия